

กฎหมายภายในของไทยเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอ

อุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทยนับวันจะมีความสำคัญต่อ เศรษฐกิจของประเทศมากขึ้นทุกขณะ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่นอกจากจะทำรายได้ให้กับประเทศอย่างสูงแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีผลต่อการจ้างงานสูงอีกด้วย อุตสาหกรรมสิ่งทอเริ่มจากการที่ผลิตเพื่อใช้ในประเทศเอง เพื่อทดแทนการนำเข้า นับตั้งแต่ปี 2513 เป็นต้นมา การผลิตสิ่งทอขยายตัวอย่างรวดเร็ว นอกจากจะมีการพัฒนาจนสามารถตอบสนองความต้องการในประเทศแล้ว ยังส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้อีกด้วย อุตสาหกรรมสิ่งทอจึงนับว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งกำลังมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตและการส่งออกของประเทศ จากการที่พึ่งพาสินค้าเกษตรมาเป็นสินค้าอุตสาหกรรม การค้าและการส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอขยายตัวดีตลอด นับตั้งแต่ปี 2524 เป็นต้นมา มูลค่าการส่งออกสิ่งทอเพิ่มจาก 12,570 ล้านบาท เป็น 23,656 ล้านบาท ในปี 2528 และพุ่งขึ้นเป็น 48,580 ล้านบาท ในปี 2530¹ นับเป็นมูลค่าส่งออกสูงสุดของหมวดอุตสาหกรรมและสูงสุด เป็นอันดับหนึ่งของสินค้าส่งออกทั้งประเทศอีกด้วย

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอสามารถส่งออกได้มาก เป็นประวัติการณ์ในปี 2530 จวบจนถึงปี 2531 ก็เนื่องมาจาก²

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ บัณฑิต คนธคามี และ อุไร หงสกุล "ยุคทองของสิ่งทอไทย" วารสารเศรษฐกิจ และสังคม ปีที่ 25 ฉบับที่ 3 (ท.ค.-มี.ย.) 2531 หน้า 4.

² ภาวะการค้าของประเทศไทย ปี 2530 สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หน้า 283-284.

1. อัตราดอกเบี้ยที่ลดต่ำลง ประกอบกับราคาน้ำมันในตลาดโลกอ่อนตัวลงมาก ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้มาก และสามารถแข่งขันได้ดีในตลาดโลก
2. นโยบายของรัฐที่ผ่อนปรนให้มีการอนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานปั้นค้าย และทอผ้า เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวของความต้องการภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งปรากฏว่า ได้มีผู้ประกอบการสนใจขอรับการส่งเสริมการลงทุนกันเป็นจำนวนมาก หลังจากที่เคยมีประกาศห้ามตั้งหรือขยายโรงงานปั้นค้ายและอุตสาหกรรมสิ่งทอทุกชนิด เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2527 ที่ผ่านมา
3. ความผันผวนในตลาดเงินของโลกได้สร้างความได้เปรียบแก่การส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอของไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน เนื่องจากค่าของเงินประเทศเหล่านี้แข็งตัวขึ้นมาก ทำให้ประเทศซึ่งเคยนำเข้าสิ่งทอจากประเทศเหล่านี้หันมานำเข้าจากประเทศไทยแทน เพราะมีราคาที่ถูกกว่า
4. ความสำเร็จในการเจาะตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดที่ยังไม่มีโควตานำเข้า อันเป็นผลมาจากความพยายามลดการขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่น ที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถขยายการส่งออกไปยังตลาดอื่น ๆ ได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน อาทิ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์

หากพิจารณาแล้วจะพบว่าในปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายและมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่อุตสาหกรรมสิ่งทอหลายวิธีการ ซึ่งได้แก่

1. การชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร ซึ่งภาษีอากรที่ชดเชยให้ ได้แก่ บรรดาภาษีอากรที่มีอยู่ในมูลค่าของวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่เครื่องจักร เชื้อเพลิง พลังงาน ใช้อื่นที่ใช้ในการผลิตสินค้า โดยได้รับการชดเชยเป็นบัตรภาษีในอัตรา ก. หรือ ข. คือร้อยละ 4.39-6.74 หรือร้อยละ 2.03-2.14 ตามลำดับ
2. การคืนอากรวัตถุดิบ ที่นำเข้ามาผลิตเพื่อการส่งออก โดยการคืนอากรขาเข้าแก่ของที่นำเข้ามาผลิต ผสม ประกอบหรือบรรจุสินค้าส่งออก (ตามมาตรา 19 ทวิ)
3. มีการปรับปรุงลดอัตราอากรจัดเก็บภาษีการค้าที่เรียกเก็บจากวัตถุดิบที่ซื้อจากในประเทศ ในการผลิตเพื่อส่งออก เหลือเพียงอัตราร้อยละ 1.5 ในกรณีที่ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกรมสรรพากร

4. การชดเชยค่าไฟฟ้าสำหรับผู้ผลิตสินค้าส่งออก
5. โรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จะได้รับสิทธิและประโยชน์ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนด
6. โรงงานตัดเย็บหรือชกอบริดเครื่องนุ่งห่มที่มีจำนวนจักรเย็บผ้าไม่เกิน 20 เครื่อง หรือไม่เกิน 5 แรงม้า หรือไม่เกิน 20 แรงม้า กรณีชกอบริด และใช้คนงานไม่เกิน 10 คน ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตตั้งโรงงานจากกระทรวงอุตสาหกรรม
7. การลดขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับพิธีการส่งออก เพื่อความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้ส่งออก
8. กระทรวงพาณิชย์ได้มีนโยบายเร่งรัดการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยร่วมมือกับภาคเอกชนจัดคณะผู้แทนการค้าส่งทอดจากไทยและต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ซื้อและผู้ขายได้พบและติดต่อธุรกิจการค้า นอกจากนี้ที่ปรึกษาการพาณิชย์ฯ ได้ร่วมมือกับสถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศ จัดคณะผู้แทนการค้าและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ เพื่อขยายการค้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อันเป็นการส่งเสริมและขยายการค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยได้อีกทางหนึ่ง

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายภายในของไทยที่เกี่ยวกับการค้าส่งทอดที่มีสำคัญ เป็นอย่างมากแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ระเบียบเกี่ยวกับการจัดสรรโควต้าของกระทรวงพาณิชย์
2. ระเบียบเกี่ยวกับนโยบายอุตสาหกรรมส่งทอดของกระทรวงอุตสาหกรรม
3. ระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.

2520

สำหรับรายละเอียดของแต่ละส่วนมีดังต่อไปนี้

1. ระเบียบเกี่ยวกับการจัดสรรโควต้าของกระทรวงพาณิชย์

สำหรับระบบการจัดสรรโควต้าส่งทอดโดยเมื่อประเทศไทยสมัครเข้าเป็นสมาชิกของ MFA ในปี 2519 ก็เท่ากับว่าประเทศไทยได้ผูกพันตนเองให้มีพันธะต้องทำข้อตกลง VERS กับประเทศพัฒนาแล้ว เป็นรายประเทศ เพื่อจำกัดปริมาณการส่งออก (Physical Quantity) เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2520 กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอให้มีการตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อเจรจาต่อรองในการทำ VERS ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวง-
การคลัง กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมพาณิชย์สัมพันธ์
กระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
ธนาคารแห่งประเทศไทย สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มไทย
และสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เส้นใยสังเคราะห์ ให้เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมการค้าต่าง
ประเทศเป็นประธานคณะกรรมการ คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่เสนอแนะนโยบายและมาตรการ
ต่าง ๆ แก่กระทรวงพาณิชย์ในเรื่องการทำข้อตกลงใน MFA การเจรจาทำข้อตกลงสองฝ่าย
รวมทั้งการวางหลักเกณฑ์การจัดสรรโควต้าส่งออก

กล่าวได้ว่า แม่บทหลักเกณฑ์การจัดสรรโควต้าที่ยังใช้กันในปัจจุบันมีรากเหง้ามา
จากข้อเสนอของคณะกรรมการชุดนี้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการชุดนี้ยุบไปเมื่อปี 2526 ระบบ
การจัดโควต้าสิ่งทอของไทยในปัจจุบันสามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง คือ ผู้มีสิทธิ
ได้รับโควต้า และส่วนที่สอง คือ การจัดสรรโควต้า สำระสำคัญ คือ

(1) ผู้มีสิทธิได้รับโควต้า

ตามระเบียบที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันกำหนดว่า ผู้มีสิทธิได้รับโควต้าส่งออก
ต้องเป็นผู้ผลิต เพื่อให้ผู้ผลิตสิ่งทอตกเป็นเบี้ยล่างแก่ผู้ส่งออก กระทรวงพาณิชย์เชื่อว่า หากมี
การจัดสรรโควต้าให้แก่ผู้ส่งออก ผู้ส่งออกย่อมสามารถคราคร่ารับซื้อจากผู้ผลิต และในทำนอง
กลับกัน หากผู้ผลิตเสนอราคาสูงเกินไป ผู้ส่งออกก็อาจพลาดโอกาสส่งออก ในกรณีของไทย
เนื่องจากโครงสร้างในอดีต ทำให้ผู้ผลิตสิ่งทอส่วนใหญ่เป็นผู้ส่งออกด้วย ปัญหาเรื่องนี้จึงมีค่อนข้างน้อย

(2) การจัดสรรโควต้า สามารถจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ

โควต้าหลัก (Principal Quotas) เป็นโควต้าที่จัดสรรให้แก่ผู้ผลิต
ที่ส่งออกตามปริมาณการส่งออกในรอบปีที่ผ่านมา (Past Performance) โควต้าหลักนี้
เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ให้เหตุผลว่า เพื่อให้ผู้ผลิตสิ่งทอสามารถวางแผนการผลิตและการ
ขายล่วงหน้าได้ดีขึ้น เพราะสินค้าสิ่งทอจำเป็นต้องมีการวางแผนในอนาคต เพื่อผลิตตามคำสั่ง
ของลูกค้า และตามแฟชั่นที่แปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ปริมาณการจัดสรรโควต้า
หลักขึ้นอยู่กับนโยบายของกระทรวงพาณิชย์เป็นสำคัญ นั่นคือ ผู้ผลิตสิ่งทออาจไม่ได้รับโควต้าหลัก
เต็มจำนวนตามปริมาณการส่งออกในอดีต ทว่าในข้อเท็จจริงเท่าที่ผ่านมา กระทรวงพาณิชย์
มีการจัดสรรโควต้าหลักแก่ผู้ผลิตที่เป็นผู้ส่งออกเต็มปริมาณที่ผู้ผลิตนั้นเคยส่งออก

โควต้ากองกลาง เป็นโควต้าส่วนที่เหลือจากการจัดสรรโควต้าหลักหรือโควต้าส่วนเหลือ (Residual Quotas) ซึ่งนำมาจัดสรรเพิ่มเติมแก่

- ผู้ผลิตที่มีโควต้าหลักอยู่แล้ว แต่ไม่เพียงพอสำหรับรับคำสั่งซื้อเพิ่มเติมจากลูกค้า
- ผู้ผลิตรายใหม่ที่ไม่มีโควต้าหลัก

โควต้ากองกลางมีปัญหาสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะในยามที่มีอุปสงค์การส่งออกสูง ทอค่อนข้างสูง โควต้ากองกลางจะเป็นแหล่งที่ผู้ส่งออกทั้งรายเก่าและรายใหม่ต่างแย่งชิงเพื่อให้ได้รับการจัดสรร กระทรวงพาณิชย์มีมาตรการเรียกคืนโควต้าส่งออก หากผู้ผลิตไม่สามารถส่งออกตามกำหนดเวลาที่ระบุ และนำโควต้าที่เรียกคืนเข้ามาสมทบในโควต้ากองกลาง เพื่อนำไปจัดสรรให้แก่ผู้ผลิตที่สามารถส่งออกได้ทั้งรายเก่าและรายใหม่ บทลงโทษที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดคือ ถ้าไม่คืนโควต้าในระยะเวลาที่กำหนดและไม่สามารถจะส่งออกได้ จะถูกลงโทษด้วยการหักคืนโควต้าที่จะนับเป็นประวัติการส่งออกในการคำนวณโควต้าหลัก หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ การหักจากโควต้าหลักตามปริมาณที่ถูกลงโทษ

ระเบียบการส่งออกสิ่งทอที่มีการจัดสรรโควต้าส่งออกนั้น เริ่ม เป็นรูป เป็นร่างอย่างจริงจังในปี 2522

ระเบียบการจัดสรรโควต้าที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (เมษายน 2529) ที่สำคัญมีอยู่ 2 ฉบับ กล่าวคือ ฉบับแรกเป็นระเบียบที่มีการแก้ไขอย่างต่อเนื่องจนถึงต้นปี 2528 คือ ระเบียบว่าด้วยการส่งออกด้ายและผ้าผืนออกไปยังประเทศที่มีข้อตกลงกับประเทศไทย (ประกาศเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2528)

ส่วนฉบับที่ 2 เป็นระเบียบว่าด้วยการส่งเสื้อผ้าสำเร็จรูปออกไปประเทศที่มีข้อตกลงกับประเทศไทย (ประกาศเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2529) สำคัญของระเบียบดังกล่าวอาจสรุปได้ดังนี้ (ใช้ถึงเมษายน 2529)

- (1) กำหนดสัดส่วนโควต้าหลักไว้ไม่เกินร้อยละ 70 ของโควต้าทั้งหมดที่ตกลงกับประเทศไทย ซึ่งนำมาจัดสรรให้แก่ผู้ส่งออกตามประวัติการส่งออก
- (2) โควต้ากองกลาง จัดสรรให้แก่ผู้ที่ได้รับโควต้าหลักแล้ว หรือผู้ไม่เคย

ได้รับการจัดสรรโควตา หากผู้มีโควตาหลักประสงค์จะขอโควตากลางอีก ต้องส่งออกโควตาหลักไปแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 สำหรับการส่งออกตลาดสหรัฐฯ และร้อยละ 60 สำหรับการส่งออกตลาดอื่น ๆ ทั้งนี้การจัดสรรให้ความสำคัญตามลำดับการส่งออก กล่าวคือ ผู้ยื่นคำขอที่มีกำหนดส่งออกในเดือนแรกของช่วงการส่งออกมาขอรับจัดสรรจะได้รับพิจารณาก่อนในกรณีที่มีโควตากลางเพียงพอ จึงจะจัดสรรให้แก่ผู้ยื่นขอในเดือนต่อไปตามลำดับ ถ้าในกรณีปริมาณโควตากลางไม่เพียงพอใช้วิธีเฉลี่ยโควตาที่มีตามจำนวนผู้ขอ ทั้งนี้ให้ได้ไม่เกินปริมาณที่ขอไว้ และหากยังมีโควตาเหลืออยู่ก็ใช้วิธีหารเฉลี่ยให้แก่ผู้ที่ได้รับโควต่ายังไม่ครบตามที่ขอไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะหมดโควตา ต่อมามีการเปลี่ยนระเบียบในเดือนเมษายน 2528 ให้ผู้ที่ส่งสิ่งทอที่ต้องการโควตากลางได้ ถ้าส่งออกร้อยละ 60 เช่นเดียวกับการส่งออกไปประเทศอื่น ๆ (ซึ่งการแก้ไขระเบียบครั้งนี้มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางว่า เจ้าหน้าที่ระดับสูงของกระทรวงพาณิชย์แสวงหากำไรเข้าทางเศรษฐกิจจากการเปลี่ยนระเบียบ)³

³ ในเรื่องนี้ทางอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศได้เปิดเผยว่า

ข้อเท็จจริงเป็นดังนี้ คือ

ก. ในการร่างระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ฉบับลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2528 กรมการค้าต่างประเทศได้รับนโยบายในเรื่องการลดโควตาหลักของผู้ส่งออก (รายเก่า) ลงประมาณร้อยละ 30 เพื่อนำโควตาในส่วนนี้ไปรวมเข้าไว้ในโควตากลาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ส่งออกรายใหม่สามารถได้รับการจัดสรรโควตาได้เพิ่มขึ้น

ข. เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ส่งออกรายเก่าที่มีโควตาหลักอยู่แล้วมีโอกาสแย่งโควตากลางได้อีก จึงให้กำหนดเงื่อนไขว่า ผู้ส่งออกที่มีโควตาหลักต้องส่งออกตามโควตาหลักของตนเสียก่อนร้อยละ 60 แต่เนื่องจากตลาดสหรัฐฯ เป็นตลาดที่มีผู้ต้องการโควตามากรายในชั้นต้น จึงได้กำหนดอัตราโควตาสหรัฐฯ สูงกว่าตลาดอื่น ๆ คือ กำหนดให้ส่งออกตามโควตาหลักร้อยละ

70

ค. นายยศสมาคมผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มไทย พร้อมด้วยผู้แทนสมาคมฯ ได้เข้าพบฯ ทพฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในขณะนั้น เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงถึงความเดือดร้อนของ

โรงงานผู้ผลิตที่มีประวัติการส่งออก หากจะต้องถูกหักโควต้าหลักลงร้อยละ 30 เพราะได้วางแผนการผลิต รับคำสั่งซื้อเต็มตามโควต้าหลักที่เพิ่งจะได้รับแล้ว ในที่สุดได้มีการต่อรองกันว่า หากกระทรวงพาณิชย์จะยินยอมให้จัดสรรโควต้าหลักตามประวัติการส่งออกแล้ว ผู้ส่งออกรายเก่าก็ควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ส่งออกรายใหม่ในการยื่นขอโควต้ากองกลางได้เต็มที่ ซึ่งทางสมาคมฯ ก็ได้ชี้แจงว่า หากจะต้องแลกเปลี่ยนในเรื่องโควต้าหลัก โดยให้ได้โควต้าเต็มที่โดยไม่มีการคัดทอนแล้ว จะจำกัดไม่ให้ผู้ส่งออกรายเก่ามีสิทธิยื่นขอโควต้ากองกลางก็ได้ แต่ในที่สุดได้ตกลงกันว่า จะไม่ตัดโควต้าหลัก แต่ผู้ส่งออกรายเก่าที่มีโควต้าหลักจะมาขอจัดสรรโควต้ากองกลางได้ ก็จะต้องส่งออกได้ถึงร้อยละ 90 เสียก่อน แทนที่จะเป็นร้อยละ 70 ในกรณีตลาดสหรัฐฯ เพื่อเป็นการต่อรอง

ต่อมาเมื่อได้นำร่างประกาศเสนอฯ ทพฉา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้มีคำสั่งให้แก้ไขโควต้าหลักให้เป็นระบบ 70 : 30 ตามเดิม แต่ทั้งนี้มิได้มีการสั่งการให้แก้ไขในเรื่องการขอโควต้ากองกลาง อาจเป็นเพราะในการเสนอประกาศดังกล่าว มิได้มีการชี้แจงในเรื่องนี้โดยชัดเจน จึงทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้ส่งออกทั้งสองด้าน คือ โควต้าหลักก็จะต้องถูกหักโควต้าให้ลดลง และโควต้ากองกลางนั้นก็อาจจะมาขอเพิ่มเติมได้ ก็ต้องคอยให้ส่งออกถึงร้อยละ 90 เสียก่อน บรรยากาศในขณะนั้นหมกมุ่นทางที่กรมการค้าต่างประเทศจะชี้แจงเหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้น จึงต้องยอมรับสภาพว่าผู้บริหารงานในระดับสูงของกรมการค้าต่างประเทศทำการ (สอดคล้อง) แก้ไขตัวเลขโดยพลการ (ที่มา อรุณ ใสสถานนท์ "การส่งออกสิ่งทอ เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ" เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชา เศรษฐกิจ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 28 (2528-2529, หน้า 49-51)

(3) ผู้ส่งออกที่คืนโควตาหลักภายในกำหนดได้รับการจัดสรรโควตาหลักในปีต่อไป เท่ากับปริมาณที่ส่งออกไปในปีที่ผ่านมาเท่านั้น

(4) ผู้ส่งออกที่ได้รับการจัดสรรโควตากลางและส่งออกจะได้รับการจัดสรรโควตาหลักในปีต่อไปตามอัตราส่วนของปริมาณที่ส่งออก

(5) ผู้ส่งออกที่ได้รับโควตาหลักหรือโควตากลาง แต่ไม่สามารถส่งออกหรือไม่คืนโควตาภายในกำหนดจะถูกลงโทษโดยนำโควตาที่ไม่ได้ใช้คิดเป็น 2 เท่าไปหักออกจากปริมาณที่ได้ส่งออกจริงในปีที่ผ่านมา ก่อนการจัดสรรโควตาหลักในปีถัดไป

ระเบียบดังกล่าวข้างต้น เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์เชื่อว่าสามารถบรรลุเป้าหมายหลัก 2 ประการ คือ ส่งเสริมผู้ส่งออกรายใหม่ และป้องกันการผูกขาดโดยผู้ส่งออกรายเก่า สำหรับการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปตลาดสหรัฐฯ

ข้อสังเกตเพิ่มเติมก็คือ ในปี 2528 ประเทศไทยมีปัญหากับสหรัฐฯ เนื่องจากมีการส่งออกสิ่งทอเกินเพดานที่ตกลงกันไว้ ทำให้สหรัฐฯ ใช้มาตรการห้ามนำเข้า (Embargo) ทางการไทยได้แก้ไขปัญหานี้เมื่อปลายปี 2528 ดังนั้น มีโควตาในปี 2529 จึงขยายเป็น 13 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่ 1 ธันวาคม 2528 - 31 ธันวาคม 2529 ระเบียบการส่งออกที่ใช้ในปัจจุบันมีการแก้ไขหลายครั้ง จนปัจจุบันนี้มีการใช้ฉบับประกาศเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2529 ซึ่งเป็นระเบียบโควตาการส่งออกที่เน้นการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปประเทศที่มีข้อตกลงกับประเทศไทย (ระเบียบฉบับนี้ ยกเลิกระเบียบฉบับที่ 8 กุมภาพันธ์ 2528 และฉบับวันที่ 27 พฤศจิกายน 2528)

สาระสำคัญของระเบียบใหม่ ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2529 คือ

(1) กำหนดเพิ่มเติมโควตาอีก 2 ชนิด คือ "โควตาทันผ้า" หมายถึง โควตาที่สหรัฐฯกำหนดปริมาณการนำเข้า มีหน่วยเป็นตารางหลา และ "โควตาค้นผ้า" หมายถึง โควตาที่ประเทศหรือกลุ่มประเทศผู้ค้าที่ทำข้อตกลงกับประเทศไทยได้กำหนดปริมาณการนำเข้า โดยมีหน่วยเป็นโหล โหลคู่ ปอนด์ ชีนและหน่วยอื่น ๆ

(2) ผู้มีสิทธิขอรับการจัดสรรโควตาต้องมีคุณสมบัติคือ

2.1 เป็นโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการโรงงานจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือ

2.2 เป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือ บริษัทมหาชนจำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและส่งออกซึ่งเสื้อผ้าสำเร็จรูป หรือ

2.3 เป็นบุคคลธรรมดาที่จดทะเบียนพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป หรือ

2.4 เป็นบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือ

2.5 เป็นนักทัศนอาจร ซึ่งเดินทางเข้ามาซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปในปริมาณพอสมควรด้วยตนเอง และขอส่งออกไปในนามของนักทัศนอาจรนั้น หรือ

2.6 เป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือ บริษัทมหาชนจำกัด หรือหน่วยงานใดที่เข้าร่วมในโครงการส่งเสริมการส่งออกสินค้าสิ่งทอของ กระทรวงพาณิชย์

(3) หลักเกณฑ์การจัดสรรนั้นยังคงจัดสรรโควตาหลักและโควตากลางกลาง ความประวัติการส่งออกรวมกันในปีสุดท้ายก่อนมีโควตาที่ขอรับการจัดสรร แต่ไม่รวมโควตาที่จะจัดสรรในปีถัดไป หรือที่เหลือจากปีที่ผ่านมา หรือโควตาที่กรมการค้าต่างประเทศขอโอน ส่วน โควตาของผู้รับการจัดสรร ในกรณีที่เป็นบริษัทการค้าระหว่างประเทศรวมกันต้องไม่เกินร้อยละ 6 ของโควตาตามข้อตกลงในแต่ละรายการ ส่วนโควตากลางกลางได้มีการจัดสรรโควตาแต่ละ รายการตามปริมาณคงเหลือสำหรับกองกลางมากกว่าร้อยละ 10 ของโควตาที่ได้รับตามข้อตกลง โดยจัดสรรให้แก่ผู้ยื่นคำขอที่มีการกำหนดส่งออก ในเดือนแรกของช่วงการส่งออกที่ขอรับการ จัดสรร ส่วนที่เหลือพิจารณาตามคำขอของผู้ที่จะทำการส่งออก ส่วนในกรณีที่มีการจัดสรรโควตา กองกลางมีปริมาณคงเหลือสำหรับกองกลางน้อยกว่าร้อยละ 10 ของโควตาที่ได้รับตามข้อตกลง จะพิจารณาให้ความสำคัญแก่รายที่มีมูลค่าส่งออกสูงสุดคือหน่วยเป็นอันดับแรก แต่ถ้าในกรณีโควตา กองกลางรายการใดรายการหนึ่งมีปริมาณน้อยกว่าปริมาณรวมที่ขอรับการ จัดสรร กรมการค้า ต่างประเทศจะพิจารณาโดยเฉลี่ยโควตารายการนั้นให้แก่ผู้ขอรับการ จัดสรร ในจำนวน เท่ากัน

(4) ในระเบียบฉบับนี้เปิดโอกาสให้มีการโอนโควตา (แต่ไม่มีการขาย โควตาระหว่างกัน) กระทำได้โดยเฉพาะโควตาหลักระหว่างผู้มีสิทธิขอรับการ จัดสรรตามข้อ (2) เท่านั้น โดยผู้รับโอนต้องรับผิดชอบ และทรงสิทธิไว้ซึ่งสิทธิเกี่ยวกับการส่งออก เหมือนกับ โควตาหลักที่ตนได้รับการจัดสรรตามหลักเกณฑ์ คือ

ก. การโอนและรับโอนสินค้าตามรายการให้ใช้อัตราแปรสภาพตามที่
กรมการค้าต่างประเทศกำหนด

ข. ผู้โอนจะต้องคืนโควตาหลักให้แก่กรมการค้าต่างประเทศ เป็น
ปริมาณไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของโควตาที่ทำการโอนหรือรับโอน

(5) ส่วนบทลงโทษในสาระสำคัญไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

หากพิจารณาในปัญหาเกี่ยวกับโควตาเสื้อผ้าแล้วจะพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในปี
2528 ซึ่งก็คือ การที่กระทรวงพาณิชย์ได้มีคำสั่งยกเลิก การจัดสรรโควตาส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จ
รูปแบบที่เคยยึดถือปฏิบัติกันมา โดยตั้งข้อสังเกตว่ามีผู้ส่งออกหลายรายที่มีโควตาอยู่ในมือ แต่ใช้
ไม่หมดควยโอกาสนำสิทธิส่งออกนี้ไปขายต่อให้ผู้ส่งออกรายการอื่น ๆ ทำคนเป็น "เสือนอนกิน"
มีโควตาแต่ไม่หาออร์เดอร์ส่งออกสินค้าเอง กระทรวงพาณิชย์จึงมีคำสั่งกำหนดระเบียบการจัดสรร
โควตาส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปเสียใหม่ โดยอนุญาตให้ผู้ส่งออกแต่ละรายมีสิทธิได้รับโควตาส่งออก
หลักเพียง 70% ของโควตาหลักที่ควรจะได้รับจัดสรรในปีนี้ และให้ตัด 30% ของโควตาหลักนั้น
เข้าเป็นโควตากลาง เพื่อจัดสรรให้ผู้ส่งออกรายใหม่เท่านั้น

ด้วยระเบียบการจัดสรรโควตาเสื้อผ้าสำเร็จรูปใหม่นี้ ผู้ส่งออกที่ทำกิจการส่งออก
เสื้อผ้าสำเร็จรูปมาแล้วหลาย ๆ ปี และมีแผนการขยายตลาดส่งออกในปี 2528 ก็ต้องล้มเลิกแผน
การนั้นเสีย เพราะมีโควตาไม่พอส่งออก หรือแม้แต่จะพยายามส่งออกเท่าเดิม เพื่อรักษาลูกค้า
เก่า ๆ ไว้ก็ทำไม่ได้เช่นกัน ส่วนโควตากลางที่กระทรวงพาณิชย์มีเป้าหมายจะจัดสรรแก่
ผู้ส่งออกรายใหม่เป็นหลักนั้นก็ยังไม่แน่ว่า จะมีผู้ส่งออกรายใหม่ใช้โควตากลางหมด เพราะตลาด
สินค้าส่งออกในประเทศพัฒนาแล้ว เป็นตลาดคุณภาพที่ผู้ส่งออกรายใหม่ ๆ น้อยรายที่จะเข้าไปถึง

เรื่องโควตาส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่เป็นปัญหาจึงเป็นเรื่องที่ผู้ส่งออกสิ่งทอยอม
ไม่ได้ เพราะถ้าไม่มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ ก็ต้องลดการผลิต ปลดคนงานออกบางส่วนหรืออาจ
ต้องปิดโรงงานไปเลยก็ได้ ในที่สุดก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบการจัดสรรโควตาเพื่อให้
เหมาะสมยิ่งขึ้น

สรุปแล้วนโยบายในการบริหารโควตา การส่งออกหรือการจัดสรรโควตาการส่งออก จะต้องให้เกิดประสิทธิภาพให้เกิดความคล่องตัวในการใช้โควตาได้เต็มที่ และมีมาตรการที่จะมีช่องโหว่น้อยที่สุด ให้ความเป็นธรรมแก่คนส่วนใหญ่ และประกาศระเบียบที่แน่นอน เป็นระยะเวลานานอย่างน้อยนาน 1-2 ปี เพื่อให้ผู้ส่งออกสามารถวางแผนทางการตลาดให้สอดคล้องกับนโยบายของทางราชการ การออกระเบียบที่ไม่แน่นอนชัดเจนและให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ย่อมทำให้เกิดความหวาดวิตกในหมู่ผู้ประกอบการ และไม่มี ความมั่นใจในการวางแผนการตลาดล่วงหน้า

2. ระเบียบเกี่ยวกับนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอของกระทรวงอุตสาหกรรม

วิวัฒนาการของอุตสาหกรรมสิ่งทอได้เริ่มอย่างจริงจังนับตั้งแต่ปี 2503 เป็นต้นมา โดยมีการลงทุนตั้งโรงงานปั่นด้ายทอผ้าขนาดใหญ่ขึ้น มีการนำเข้าเครื่องจักรมาใช้เพื่อผลิตผ้าและด้ายเป็นการสนองความต้องการในประเทศและทดแทนการนำเข้า ซึ่งเป็นการผลิตที่ไม่สลับซับซ้อนและอยู่ในช่วงกลางของกระบวนการผลิตสิ่งทอ

ต่อมาในปี 2510 รัฐได้ให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมเส้นใยสังเคราะห์เพื่อสนองความต้องการของการปั่นด้ายและทอผ้าที่มีอยู่ ในช่วงเดียวกันนี้รัฐก็ได้ให้การส่งเสริมแก่อุตสาหกรรมฟอกย้อมทั้งย้อมผืนผ้าและเส้นด้าย ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้าด้วย ในช่วงปี 2515 และ 2516 อุตสาหกรรมสิ่งทอได้เริ่มเปลี่ยนทิศทางการผลิตเพื่อการส่งออก และผูกพันกับตลาดโลกมากขึ้น ในช่วงนี้เริ่มมีการผลิตเส้นด้ายและผ้าผืนเพื่อการส่งออก มีการขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมฟอกย้อม และอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งตลาดต่างประเทศมีความต้องการสูงในขณะนั้น

ผลจากการส่งเสริมการลงทุนและการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการรวมทั้งการขึ้นภาษีขาเข้า ทำให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างมากและการผลิตได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง จนบางครั้งมีปริมาณเกินความต้องการของตลาด ทำให้รัฐต้องระงับการส่งเสริมและการตั้งและขยายโรงงานเป็นการชั่วคราว สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นระยะ ๆ ตลอดมานับตั้งแต่ปี 2514 เช่น ในปี 2521⁴ กระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกประกาศกำหนดนโยบายอุตสาหกรรม

⁴ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2521.

สิ่งทอขึ้น โดยระบุไม่อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานสิ่งทอประเภทผลิตเส้นใยสังเคราะห์ บั่นค้าย
 ทอผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์ผ้าและแต่งสำเร็จ ตลอดจนโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ยกเว้นงานทอผ้า
 ประเภทผ้าไหม ผ้าทอด้วยมือ แถบผ้าต่าง ๆ และสายยัดอีลาสติค ผ้าถุง ผ้าห่ม ผ้าใส่รอง
 และผ้าเช็ดหน้า ต่อมาเมื่อสถานการณ์อุตสาหกรรมสิ่งทอคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น จึงได้มีประกาศ
 วันที่ 28 กันยายน 2522 ยกเลิกการห้ามตั้งหรือขยายโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยเปิด
 รับการขออนุญาตหรือตั้งขยายโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ โดยมีเงื่อนไขว่า การขยาย
 โรงงานจะพิจารณาเฉพาะโรงงานที่มีเครื่องจักรเย็บผ้าอย่างน้อย 30 เครื่อง และจะรับ
 พิจารณาการขออนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานที่มีจักรเย็บผ้าเกินกว่า 30 เครื่อง เฉพาะการผลิต
 เสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออกเท่านั้น และปรากฏว่าหลังจากการประกาศนโยบายให้มีการผลิต
 เสื้อผ้าสำเร็จรูปโดยเสรีแล้ว อุตสาหกรรมนี้ได้มีการขยายตัวมากขึ้นโดยลำดับ โดยปี 2523
 มีจำนวนโรงงาน 542 โรงงาน เพิ่มขึ้นจากปี 2522 ร้อยละ 70.98 หลังจากคณะกรรมการ
 นโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอได้ศึกษาสถานการณ์ระหว่างปี 2520-2522 แล้ว เห็นว่ามีอุปสรรคที่
 จึงได้พิจารณาผ่อนผันให้โรงงานที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเสียที
 จึงได้ประกาศนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นพิเศษ เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2524 ได้กำหนด
 นโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอขึ้นใหม่อีก โดยรับพิจารณาขออนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานผลิตเส้น
 ใยสังเคราะห์ขึ้น ทั้งนี้กำหนดให้ต้องเป็นโรงงานที่เริ่มต้นผลิตจาก Polymerization และรับ
 พิจารณาขออนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานฟอกย้อม พิมพ์ผ้า แต่งสำเร็จและโรงงานผลิตเสื้อผ้า
 สำเร็จรูปขึ้น โดยกำหนดให้เครื่องจักรทุกประเภทที่ขออนุญาตตั้งหรือขยายต้องเป็นเครื่องจักร
 ใหม่ รวมทั้งอุปกรณ์ อะไหล่ และชิ้นส่วนต่าง ๆ ด้วย

จนกระทั่งในช่วงปลายปี 2525 เกิดวิกฤตการณ์สิ่งทอล้นตลาดอย่างรุนแรงต่อเนื่อง
 มาในปี 2526 แม้ว่าในช่วงครึ่งปีหลังสถานการณ์จะดีขึ้นตามลำดับก็ตาม แต่ในช่วงต้นปี 2527
 เกิดภาวะเงินดิ่ง ประกอบกับสถานการณ์ทางด้านชายแดนเริ่มตึงเครียด ทำให้ตลาดสิ่งทอภายใน
 ประเทศซบเซาลง ส่วนสถานการณ์ทางการส่งออก แม้ว่าในช่วงไตรมาสแรกจะกระเตื้อง
 ขึ้นบ้างแล้ว แต่ก็ยังอยู่ในภาวะไม่ค่อยแจ่มใสเท่าที่ควร มีเพียงผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์และ
 เสื้อผ้าสำเร็จรูปเท่านั้นที่ดูค่อนข้างแจ่มใส กอปรกับภาวะการนำเข้าตั้งแต่ปี 2526 มีมูลค่าเพิ่ม
 มากขึ้น คือ มีการนำเข้าคิดเป็นมูลค่าถึง 8,292.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึงร้อยละ 38.1
 แม้ว่าในปี 2527 ทางราชการจะมีมาตรการจำกัดการนำเข้าสิ่งทอก็ตาม แต่ในช่วงครึ่ง ปีแรก

ของปี 2527 การนำเข้าก็มีแนวโน้มจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นอีก ดังนั้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2527 กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้ออกประกาศนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้ยกเลิกนโยบายฉบับเก่า พร้อมทั้งกำหนดแนวทาง และได้ประกาศก่อนสิ้นให้ผู้ประกอบการกิจการที่ดำเนินการโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายมายื่นขอรับใบอนุญาตภายใน 45 วัน นับตั้งแต่วันที่ออกประกาศ จึงทำให้มีโรงงานขนาดเล็กที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายของจดทะเบียนรวม 224 โรงงาน ดังนั้นในปี 2524 มีจำนวนโรงงาน 766 โรงงาน เพิ่มจากปี 2523 ร้อยละ 41.35⁵

สำหรับการพิจารณาขอใบอนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอขึ้นใหม่ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2527 มีรายละเอียดดังนี้⁶

1. ระเบียบการพิจารณาขอใบอนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานปั่นด้าย
2. ระเบียบการพิจารณาขอใบอนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานทอผ้าทุกชนิด ยกเว้นโรงงานทอผ้าประเภทผ้าไหม ผ้ามุ้ง ผ้าทุกชนิดที่ทอด้วยมือ แลผ้าต่าง ๆ รวมทั้งแถบผ้าลูกไม้ และแถบยางยืดที่ใช้เครื่องจักรกลขนาดเล็ก แถบคราดต่าง ๆ ผ้าทอจากด้ายย้อมสี (Yarn Dyed Fabric)
3. ระเบียบพิจารณาขอใบอนุญาตตั้ง หรือขยายโรงงานผลิตเส้นใยสังเคราะห์ โดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังนี้ คือ
 - 3.1 เป็นโรงงานที่เริ่มต้นผลิตจาก Polymerization
 - 3.2 ผู้ขอต้องวางเงินประกันในการดำเนินการต่อกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นเงิน 10 ล้านบาท การวางเงินประกันในการดำเนินการนี้ให้ใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ โดยกระทรวงอุตสาหกรรมจะคืนเงินประกันให้ เมื่อผู้ขออนุญาตได้ดำเนินการดังนี้ คือ

⁵วิธีทางการส่งออกสินค้าสิ่งทอ ปี 2526 และแนวโน้มปี 2527 เอกสารวิจัย. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ หน้า 1-2.

⁶ภาวะการค้าของประเทศไทยปี 2527 สภาพการค้าแห่งประเทศไทย, หน้า 268-270.

- เปิด แอล/ซี สำหรับเครื่องจักรทั้งหมดภายใน 6 เดือน
- นำเครื่องจักรเข้ามาภายในประเทศในเวลา 2 ปี และ
- ติดตั้งเครื่องจักรแล้วเสร็จ หากมิได้ดำเนินการตามนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมจะริบเงินประกันทันที เว้นแต่จะได้รับการพิจารณาผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษจากคณะกรรมการนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอ

3.3 สำหรับโรงงานที่มีหน่วย Polymerization อยู่แล้ว ต้องการขยายกำลังการผลิตในหน่วย. อนุญาตให้ขยายได้ในบริเวณที่เมื่อรวมกับของเดิมแล้วไม่เกินสมดุลงบกับกำลังการผลิตของหน่วย Polymerization เดิม หากเกินสมดุลงบแล้วจะต้องขยายหน่วย Polymerization ค้ำย

4. เครื่องจักรที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอทุกประเภทที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งหรือขยาย หรือนำมาทดแทนของเดิม จะต้องเป็นเครื่องจักรใหม่ ซึ่งรวมทั้งอุปกรณ์อะไหล่และชิ้นส่วนต่าง ๆ ค้ำย สำหรับเครื่องทอผ้าหรือเครื่องปั่นด้ายในกรณีที่น่าเครื่องจักรใหม่มาทดแทนเครื่องจักรเดิมแล้ว เครื่องจักรเดิมให้ถอดถอนไปหรือส่งออกต่างประเทศและการนำมาทดแทนนั้น สำหรับเครื่องทอผ้าให้ทดแทนกันได้ในอัตราส่วนเครื่องต่อเครื่อง ส่วนเครื่องปั่นด้ายในอัตราส่วนแกนต่อแกน

5. คำจำกัดความของคำว่า "เครื่องจักรขนาดเล็ก ผ้าทอจากด้ายย้อมสี (Yarn Dyed Fabric) เครื่องจักร อะไหล่ อุปกรณ์ และชิ้นส่วนใหม่" ให้เป็นไปดังนี้

5.1 เครื่องทอผ้าขนาดเล็ก หมายถึง เครื่องทอผ้าที่มีขนาดความกว้างของหน้าเครื่อง (Working Width) ไม่เกิน 45 เซนติเมตร

5.2 ผ้าทอจากด้ายย้อมสี (Yarn Dyed Fabric) หมายถึง ผ้าที่ทอด้วยด้ายซึ่งผ่านกรรมวิธีย้อมสีแล้ว

5.3 เครื่องจักร อะไหล่ อุปกรณ์ และชิ้นส่วนใหม่ต่าง ๆ หมายถึง เครื่องจักร อะไหล่ อุปกรณ์ และชิ้นส่วน ที่ยังไม่เคยใช้งานมาก่อน และมีหลักฐานต่าง ๆ ยืนยันจากบริษัทผู้ผลิต ซึ่งเป็นที่ยอมรับของทางการ

6. ในกรณีที่มีปัญหาไม่ปฏิบัติตามประกาศฉบับนี้ ให้คณะกรรมการนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้นิรณัจฉัยชี้ขาดเป็นเฉพาะกรณีไป

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2527 กระทรวงอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนแปลงนโยบายโดยอนุญาตให้มีการตั้งหรือขยายโรงงานปั้นด้ายและทอผ้าเพื่อการส่งออก ทั้งสิ้นเป็นการชั่วคราว⁷ ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้ได้รับการคัดค้านจากผู้ผลิตสิ่งทอส่วนใหญ่ เพราะเห็นว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอยังอยู่ในภาวะตกต่ำ เพราะกำลังการผลิตมีมากกว่าความต้องการของตลาด การอนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานขึ้นอีกจะก่อให้เกิดปัญหาทั้งใน การควบคุมให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขก่อให้เกิดการแย่งโควตาด้านเองในการส่งออก

ต่อมาเพื่อมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป เพื่อส่งออก ทำให้กระทรวงอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนแปลงระเบียบเกี่ยวกับโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดเล็กที่ผลิตในครอบครัวในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงที่รับช่วงผลิตมาจากโรงงานขนาดใหญ่ ซึ่งเดิมต้องขอรับอนุญาตจัดตั้งโรงงานและต้องถูกควบคุมการก่อสร้างอาคารสถานที่ ซึ่งทำให้โรงงานขนาดเล็กดังกล่าวประสบปัญหาในการดำเนินงาน ทั้งที่โรงงานขนาดเล็กนี้ก่อให้เกิดผลดีต่อการจ้างงานและทำรายได้เข้าสู่ประเทศ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2528 กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้ออกประกาศให้โรงงานผลิตเครื่องนุ่งห่มที่มีเครื่องจักรไม่เกิน 20 เครื่อง และโรงงานซักอบรีดที่มีเครื่องจักรไม่เกิน 20 แรงม้า ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ในส่วนของการขอรับใบอนุญาตตั้งห่ม⁸ กล่าวคือ สามารถดำเนินงานได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต แต่ยังคงถูกควบคุมทางด้านระเบียบอื่น ๆ เช่น การก่อสร้างอาคารสถานที่ต้องให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นต้น

สำหรับในปัจจุบัน กระทรวงอุตสาหกรรมได้ประกาศนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอฉบับใหม่ขึ้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2530 โดยให้ยกเลิกนโยบายฉบับเดิม ทั้งนี้ในรายละเอียดของนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอฉบับใหม่นี้ จะรับพิจารณาค่าขออนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงาน

⁷ รายงานภาวะเศรษฐกิจ ปี 2527 ธนาคารกรุงเทพ หน้า 204.

⁸ รายงานภาวะเศรษฐกิจ ปี 2527 ธนาคารกรุงเทพ หน้า 223.

ปั่นด้าย และ/หรือโรงงานทอผ้าที่ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกทั้งหมดหรือเพื่อจำหน่ายในประเทศ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์สิ่งทอของโลก สำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งหรือขยายหรือนำมาทดแทนของเดิม ต้องเป็นเครื่องจักรใหม่ หรือหากจะใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่เคยใช้งานมาแล้วต้อง เป็น เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ยังมีเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและต้องได้รับการตรวจสอบประสิทธิภาพโดยคณะผู้ชำนาญการ คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมถือเป็นที่สุด โดยมีผลตั้งแต่ 30 พฤษภาคม 2530 เป็นต้นไป⁹

นโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอฉบับใหม่นี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตนาดีของทางราชการในการที่จะแก้ไขปัญหาและยกระดับอุตสาหกรรมสิ่งทอให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการจำกัดการขยายตัวของอุตสาหกรรมสิ่งทอ บางประเภทซึ่งมีปัจจุบันกำลังประสบปัญหาผลผลิตล้นตลาดและผลผลิตส่วนเกินยังไม่สามารถหาตลาดส่งออกรองรับได้เพียงพอ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้า นอกจากนี้อุตสาหกรรมทอผ้าบางประเภทที่ได้รับการยกเว้น โดยส่วน ใหญ่ก็เป็นการช่วยยกระดับอุตสาหกรรมในครัวเรือนและอุตสาหกรรมขนาดเล็กให้ดีขึ้นด้วย

สำหรับในเรื่องการรับพิจารณาคำขออนุญาตตั้ง หรือขยายโรงงานผลิตเส้นใยสังเคราะห์ก็เท่ากับยกระดับอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีอยู่ทางการส่งออกดีให้ขยายตัวขึ้น สิ่งที่น่า สนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง คือ ในเรื่องการกำหนดให้ใช้เครื่องจักรใหม่ในการขยายหรือทดแทน ทั้งนี้เนื่องจากเท่าที่ผ่านมา ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอบางส่วนยังคงนิยมนำเข้าเครื่องจักรเก่า เข้ามาใช้อยู่มาก เพราะมีราคาถูกจึงยังผลให้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน และต้นทุน สูง อันเป็นผลมาจากเครื่องจักรดังกล่าวมีประสิทธิภาพต่ำ ดังนั้นผลิตภัณฑ์สิ่งทอไทยจึงมักประสบ ปัญหาขาดการยอมรับจากทั้งบรรดาผู้ซื้อภายในประเทศและต่างประเทศอยู่เนือง ๆ ซึ่งเท่ากับ เป็นการทำลายระบบสิ่งทอภายในประเทศเป็นอย่างมาก

⁹ รายงานภาวะเศรษฐกิจ 2530 ธนาคารกสิกรไทย หน้า 71.

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว นโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอฉบับใหม่ เป็นสิ่งที่น่าสนับสนุนอย่างยิ่ง ซึ่งคาดว่าหากสามารถดำเนินการได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ก็เท่ากับเป็นการวางนโยบายในระยะยาวเพื่อช่วยยกระดับอุตสาหกรรมสิ่งทอให้เจริญเติบโตในทิศทางที่ถูกต้องกับภาวะเศรษฐกิจนั่นเอง

สรุปแล้ว ระเบียบเกี่ยวกับนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการค้าสิ่งทอของประเทศ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกาหนดนโยบายจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปรับกลยุทธ์ต่าง ๆ ให้เข้ากับสถานการณ์การค้าสิ่งทอเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศให้ได้มากที่สุด สำหรับนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอฉบับใหม่ โดยเฉพาะในประเด็นที่เปิดโอกาสให้มีการนำเครื่องจักรเก่าเข้ามาใช้ ทางราชการควรมีมาตรการป้องกันการรั่วไหลของเครื่องจักรจากประเทศคู่แข่งชั้นเข้ามาตั้งในประเทศเพื่อให้มาใช้โควต้าส่งออกของประเทศไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อผู้ผลิตภายในประเทศ

3. ระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.

2520

หากพิจารณาถึงประวัติการค้าสิ่งทอของไทยจะพบว่า ประมาณปี 2502-2503 อุตสาหกรรมสิ่งทอจึงเริ่มต้นอย่างจริงจัง เนื่องจากรัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรม พ.ศ. 2503 ภายใต้อำนาจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มีผู้สนใจขอรับการส่งเสริมการลงทุนประกอบอุตสาหกรรมสิ่งทอหลายราย เช่น บริษัทอุตสาหกรรมทอผ้าไทย จำกัด ได้รับบัตรส่งเสริม 31,200 แคน โรงงานพัฒนกิจเท็กซ์ไทล์ ได้รับการส่งเสริม 12,500 แคน โรงงานลักกี้เท็กซ์ไทล์ ได้รับการส่งเสริม 13,240 แคน ต่อมาปี 2505 กฎหมายส่งเสริมการลงทุนอนุญาตให้ชาวต่างประเทศเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทย ได้ บริษัทต่างประเทศโดยเฉพาะญี่ปุ่นจึงมาลงทุนในประเทศไทยกันมาก เพราะได้รับสิทธิพิเศษ

และสภาพของ ประเทศไทย ในขณะนั้นมีเสถียรภาพมากที่สุดในแหลมอินโดจีน นับตั้งแต่ต้นอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยก็เจริญขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการขยายกำลังการผลิตกันมาก ในเดือนสิงหาคม 2507 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงประกาศระงับการพิจารณาคำขอรับการส่งเสริมในอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้า เฉพาะที่ทำจากฝ้าย และทำเป็นผ้าดิบไว้ชั่วคราว เนื่องจากเห็นว่าปริมาณการผลิตเพียงพอกับความต้องการในประเทศแล้ว¹⁰

ในปี 2506 รัฐบาลได้ตรา พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุนขึ้น โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นผู้ดำเนินการ คณะกรรมการดังกล่าวได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอขึ้น 1 ชุด และในช่วงปี 2511-2512 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ประกาศส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอเพื่อการส่งออก¹¹ และแม้ว่ารัฐบาลจะให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมนี้เพื่อการส่งออกขึ้นก็ตาม แต่ปรากฏว่าต้นทุนการผลิตภายในประเทศยังคงอยู่ในระดับที่สูงอยู่ เนื่องจากดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าไฟฟ้าและเคมีภัณฑ์ต่าง ๆ ในประเทศยังมีราคาสูงมาก ซึ่งไม่เอื้ออำนวยแก่การแข่งขันในตลาดโลกเป็นอย่างยิ่ง จนกระทั่งปลายปี 2514 กระทรวงการคลังได้ประกาศให้เงินชดเชยค่าภาษีอากรแก่สินค้าส่งออก ซึ่งรวมทั้งสิ่งทอด้วย ทำให้ในปี 2516 อุตสาหกรรมสิ่งทอจึงเริ่มกระเตื้องขึ้นบ้าง โดยที่ไทยสามารถส่งออกสิ่งทอได้ผลเป็นที่น่าพอใจ คือ ส่งผ้าฝ้ายออกได้ 144 ล้านทลา ส่งเส้นด้าย 4,745 ตัน และส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ถึง 31.8 ล้านชิ้น การที่อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยรุ่งเรืองมากในปี 2516 ทำให้คณะกรรมการ

¹⁰ วารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 (พ.ค.-มิ.ย.) 2531, หน้า 13.

¹¹ สรุปข่าวธุรกิจ ธนาคารกสิกรไทย ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 ประจำงวด 1 - 15 ก.พ.

ส่งเสริมการลงทุนจึงสนับสนุน และให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอเพื่อการส่งออกขึ้นใหม่ และได้อนุมัติส่งเสริมไปอีก 30 ราย แต่แล้วในปี 2517 อันเป็นปีเศรษฐกิจถดถอย ราคา น้ำมันเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ทำให้ทุกประเทศจำเป็นต้องประหยัดรายจ่ายจึงส่งผลกระทบต่อ การส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอไทยอย่างมาก ประกอบกับเริ่มถูกจำกัดโควต้าส่งออกไปยังต่างประเทศ ซึ่งสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่เริ่มจำกัดโควต้าสิ่งทอไทย จนทำให้ประเทศอื่น ๆ ปฏิบัติตามบ้าง อย่างไรก็ตามภายหลังจากนั้นสภาวะเศรษฐกิจโลกได้ฟื้นตัวขึ้น ส่งผลดีมาสู่วงการสิ่งทอ ไทยด้วย ดังจะพิจารณาได้จาก การที่ดุลการค้าสิ่งทอค่อย ๆ ลดการขาดดุลลงจากปี 2517 ซึ่ง ขาดดุลการค้าถึง 2,367 ล้านบาท ในปี 2520 ขาดดุลการค้าเพียง 16 ล้านบาท¹² และตั้งแต่ ปี 2521 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ไทยได้เปรียบดุลการค้ามาโดยตลอด และมีแนวโน้มเพิ่ม มากขึ้นเรื่อย ๆ

หากพิจารณาถึงหลักกฎหมายใน พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 จะพบว่า มีหลักกฎหมายซึ่งบังคับเป็นกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อยู่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งมีทั้งกฎเกณฑ์ที่เป็นการให้ หลักประกัน เช่น รัฐจะไม่โอนกิจการที่ผู้ได้รับการส่งเสริมมาเป็นของรัฐ (มาตรา 43) รัฐจะไม่ประกอบกิจการขึ้นใหม่แข่งขัน (มาตรา 44) หลักที่เป็นมาตรการคุ้มครอง (ซึ่งจะ พิจารณาตามความเหมาะสม) เช่น ห้ามการนำเข้าผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกับที่ผลิตได้ในประเทศ (มาตรา 50) และหลักที่เป็นการให้สิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านภาษี (มาตรา 28 ถึง 34) และสิทธิประโยชน์ที่ให้กับกิจการส่งออก (มาตรา 36 (1) ถึง (4) แต่การที่ผู้ผลิต สินค้าจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนนั้น ยังมีขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบอีกมาก เช่น ระเบียบวิธีการขอรับการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งต้องยื่นตามแบบ (กกท.01) จำนวน 3 ชุด วิธีปฏิบัติเมื่อทราบผลการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุน อีกทั้งวิธีปฏิบัติและคำเนิ นการเมื่อได้รับบัตรส่งเสริม ซึ่งระเบียบวิธีปฏิบัตินี้จะไม่ขอนำมาอธิบายในวิทยานิพนธ์นี้ โดยจะ ขอบธิบายและพิจารณา พ.ร.บ. นี้เฉพาะส่วนสิทธิประโยชน์ที่ให้กับกิจการส่งออก (มาตรา

¹²สรุปข่าวธุรกิจ ธนาคารกสิกรไทย ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 ประจำงวด 1-15 ก.พ. 2527, หน้า 8.

36 (1) ถึง (4) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญเกี่ยวข้องโดยตรงในเนื้อหาของวิทยานิพนธ์นี้ เพราะเมื่อมีการอ้างอิงเก็บภาษีคอบโต (CVD) ครั้งใดก็มักจะมีการอ้างอิงถึง พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ในส่วน "สิทธิประโยชน์ที่ให้กับกิจการส่งออก" นี้ว่าเป็นการให้การช่วยเหลืออุดหนุน (Subsidy) อย่างหนึ่งที่รัฐบาลไทยให้กับผู้ผลิตสินค้าในประเทศไทย รายละเอียดของประเด็นข้อกฎหมายมีดังต่อไปนี้ คือ

3.1 สิทธิและประโยชน์ทั่วไป

การได้รับสิทธิและประโยชน์ของกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ตามหลักกฎหมายของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 นั้นได้บัญญัติไว้ในหมวด 3 ของ พ.ร.บ. นี้ (ตั้งแต่มาตรา 24 ถึง มาตรา 37) ซึ่งตามหลักเกณฑ์ในมาตราต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นั้นเป็นการให้สิทธิและประโยชน์ที่ให้กับกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนทุกกิจการโดยเสมอภาคกัน ยกเว้นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อส่งออกเท่านั้นที่จะได้รับสิทธิและประโยชน์ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 36 เพิ่มเป็นพิเศษอีกหนึ่งมาตรา ตามหลักกฎหมายของ พ.ร.บ. นี้ กิจการที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อส่งออกด้วยมีสิทธิได้รับสิทธิและประโยชน์โดยทั่วไป ดังนี้ เช่น มาตรา 24 บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อศึกษาลู่ทางการลงทุนได้ มาตรา 27 บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุญาตให้ผู้ได้รับการส่งเสริมมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อประกอบกิจการได้เป็นพิเศษ แม้จะเกินกำหนดที่จะพึงมีได้ตามกฎหมายอื่น มาตรา 28 บัญญัติให้คณะกรรมการอาจอนุมัติให้ผู้ได้รับส่งเสริมได้รับยกเว้นอากรขาเข้า และภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรที่คณะกรรมการเห็นสมควร มาตรา 30 บัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการว่า ถ้าเห็นสมควรจะให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับลดหย่อนอากรขาเข้า และภาษีการค้าไม่เกินร้อยละ 90 ของอัตราปกติ สำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาเพื่อใช้ผลิต หสม หรือประกอบ ในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมได้ มาตรา 31 ประกอบกับมาตรา 32 บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้รับจากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ตามเวลาที่กำหนดได้ และมาตรา 35 บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดท้องที่ใด เป็น เขตส่งเสริมการลงทุนก็ได้ เป็นต้น

3.2 สิทธิและประโยชน์สำหรับกิจการส่งออก

ในส่วนเนื้อหาของสิทธิและประโยชน์สำหรับกิจการส่งออกที่จะได้รับ ตาม พ.ร.บ.นี้ จะได้อธิบายโดยละเอียด เพราะการอ้างเก็บภาษีคอมพิวเตอร์ (CVD) มักจะอ้าง บทบัญญัติของ พ.ร.บ. นี้ในส่วนนี้ว่าเป็นการช่วยเหลือทุน (Subsidy) อย่างหนึ่ง ซึ่งสิทธิและประโยชน์ที่บัญญัติใน พ.ร.บ.นี้ สำหรับที่จะให้กับกิจการส่งออกนั้นได้บัญญัติไว้ในมาตรา 36 ของ พ.ร.บ.นี้ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 36 ว่า "เพื่อส่งเสริมการส่งออก คณะกรรมการอาจให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับสิทธิและประโยชน์พิเศษ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ด้วย

มาตรา 36 (1) "การยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและภาษีการค้า สำหรับ วัตถุดิบและวัสดุจำเป็นที่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อใช้ผลิต ผสม หรือประกอบผลิตภัณฑ์ หรือผลิตภัณฑ์ เฉพาะที่ใช้ในการส่งออก

ในกรณีที่ได้รับ การส่งเสริมซื้อวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่ผลิตหรือมีกำเนิด ในราชอาณาจักร ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายของดังกล่าวให้แก่ผู้ได้รับการส่งเสริม เป็นผู้ได้รับการยกเว้น ภาษีการค้าสำหรับของนั้น"

ในกรณีของมาตรา 36 (1) เป็นเรื่องของผู้ผลิตสินค้า (เฉพาะกิจการ ส่งออก) ที่ได้รับการส่งเสริมจะได้รับสิทธิและประโยชน์ตามอนุมาตรา 1 ของ พ.ร.บ.ส่งเสริม การลงทุน พ.ศ.2520 เพิ่มเติม ซึ่งตามบทบัญญัติของมาตรา 36 (1) มีความหมายดังนี้ คือ เมื่อคณะกรรมการ¹³ พิจารณาเห็นสมควรจะให้ผู้ได้รับการส่งเสริม (เฉพาะกิจการส่งออก)

¹³ มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ ...คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการส่งเสริม การลงทุน ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็น ประธานกรรมการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นรองประธานกรรมการ กับผู้ ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินสิบคน กับ เลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นกรรมการและ เลขานุการ .

ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามอนุมาตรา 1 นี้ ผู้ผลิตสินค้า (เฉพาะกิจการส่งออก) ก็จะได้รับยกเว้นอากรขาเข้า และภาษีการค้าสำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็น ที่ต้องสั่งเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อใช้ในการผลิต ผสม หรือประกอบผลิตภัณฑ์ หรือผลิตผล เฉพาะส่วนที่จะใช้ในการส่งออกเท่านั้น และในส่วนของมาตรา 36 (1) นี้ยังมี "ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 1/2526" ซึ่งได้ประกาศในเรื่อง หลักเกณฑ์การอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนและการให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร¹⁴ ในข้อ 10 หลักเกณฑ์การยกเว้นและลดหย่อนภาษีอากรสำหรับการลงทุนเพื่อผลิตเพื่อการส่งออก ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในข้อ 10.1 สำหรับเรื่องนี้ไว้เพิ่มเติมอีกดังนี้ คือ

10.1 จะยกเว้นให้แก่โครงการที่ได้รับการส่งเสริมที่ผลิตเพื่อส่งออก ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณการผลิตเป็นเวลา 1 ปี โดยมีเงื่อนไขว่า ภายในระยะเวลา 6 เดือน นับตั้งแต่การนำเข้าครั้งแรก จะต้องยื่นคำขอต่อกรมศุลกากร เพื่อขอใช้การวางค้ำประกันแทนการชำระภาษีอากรขาเข้า สำหรับวัตถุดิบตามมาตรา 19 ทวิ แห่งพระราชกำหนด กักอัตราศุลกากร

10.2 จะยกเว้นให้แก่เฉพาะส่วนที่นำเข้ามาเพื่อผลิตเพื่อการส่งออก เท่านั้น

10.3 ในกรณีที่มิใช่เหตุสมควร คณะกรรมการจะพิจารณายกเว้นภาษีอากรวัตถุดิบ และวัสดุจำเป็นสำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก เป็นระยะเวลานานกว่า 1 ปี เป็นกรณี ๆ ไปก็ได้

มาตรา 36 (2) "การยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับของที่ได้รับส่งเสริมนำเข้ามาเพื่อส่งกลับออกไป"

¹⁴สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน "สิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน" สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2528, หน้า 33.

ในกรณีนี้เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะครอบคลุมไว้มากกว่า ๆ ทั้งนี้เพราะไม่ว่าจะเป็นของสิ่งใดก็ตาม หากว่าผู้ได้รับการส่งเสริมได้นำเข้ามาในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์จะส่งกลับออกไปอีกก็จะได้รับการยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับของชนิดนั้น อีกทั้งตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ 1/2526 ข้อ 10.2 ยังได้วางกฎเกณฑ์ไว้อีกว่า การยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับของที่นำเข้ามาเพื่อส่งกลับออกไป คณะกรรมการจะพิจารณาให้เป็นกรณี ๆ ไป ตามความเหมาะสม

มาตรา 36 (3) "การยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับผลิตภัณฑ์ หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการส่งเสริมผลิตหรือประกอบ"

ในกรณีนี้เป็นบทบัญญัติที่มุ่งจะให้ผลประโยชน์กับผู้ที่ได้รับการส่งเสริม (เฉพาะกิจการส่งออก) เมื่อจะทำการส่งเสริมสินค้าที่ได้ผลิตหรือประกอบนั้นออกนอกประเทศ ก็จะได้รับ การยกเว้นอากรขาออกและภาษีการค้าสำหรับสินค้าที่จะส่งออกนั้นอีกครั้งหนึ่ง ประกอบกับประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ 1/2526 ข้อ 10.3 ได้วางกฎเกณฑ์ในส่วนนี้ไว้ว่า การยกเว้นอากรขาออกและภาษีการค้าสำหรับผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ส่งออก คณะกรรมการจะพิจารณาให้เป็นกรณี ๆ ไป ตามความเหมาะสม

มาตรา 36 (4) "การอนุญาตให้หักเงินได้พึงประเมินในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นจำนวนเท่ากับร้อยละห้าของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจากการส่งออก ซึ่งผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตที่ได้รับการส่งเสริมผลิตหรือประกอบโดยไม่รวมค่าประกันภัยและค่าขนส่งนอกประเทศ"

ในกรณีนี้เป็นบทบัญญัติที่มีจุดประสงค์ดังนี้ คือ เมื่อผู้ส่งออกสินค้า (เฉพาะกิจการส่งออก) ที่เป็นบริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีหน้าที่จะต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล จะได้รับอนุญาตให้หักเงินได้พึงประเมินในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล จำนวนเท่ากับร้อยละห้าของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จากผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตที่ได้รับการส่งเสริมผลิตหรือประกอบได้ ประกอบกับประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ 1/2526 ข้อ 10.4 ได้วางกฎเกณฑ์ไว้ดังนี้ คือ การอนุญาตให้หักเงินได้พึงประเมินในการเสียภาษีเงินได้ร้อยละห้าของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจากการส่งผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตไปจำหน่าย

ต่างประเทศ คณะกรรมการจะพิจารณาอนุมัติให้ทุกราย ซึ่งเท่ากับหากผู้ได้รับการส่งเสริม (เฉพาะกิจการส่งออก) รายใดขอรับสิทธิและประโยชน์ตามมาตรา 36 (4) นี้ก็จะได้รับอนุมัติ ทุกราย ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 1/2526 ข้อ 10.4 นี้

ตามที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด คือ สิทธิและประโยชน์ (เฉพาะกิจการส่งออก) เท่านั้นที่จะได้รับตามมาตรา 36 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ซึ่ง มาตรา การทั้งหมดตามมาตรา 36 (1) ถึง (4) นี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการให้สิทธิและประโยชน์ ในด้านภาษีศุลกากร ภาษีการค้าและภาษีเงินได้นิติบุคคลทั้งสิ้น ซึ่งการดำเนินการหลังจากที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาอนุมัติแล้ว ผู้ได้รับการส่งเสริม (เฉพาะกิจการส่งออก) ที่ได้รับอนุมัตินี้จะต้อง ไปติดต่อกับหน่วยงานของทางราชการที่รับผิดชอบในด้านนี้โดยตรงอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก็คือ กรมศุลกากร ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีศุลกากร (อากรขาเข้าและอากรขาออก) และกรมสรรพากร ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีการค้า และภาษีเงินได้นิติบุคคล

ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาก็คือ การให้การช่วยเหลือตาม พ.ร.บ. นี้เฉพาะ ส่วนที่ให้กับกิจการส่งออก มาตรา 36 (1) - (4) นั้น จะเห็นได้ว่ามาตรการช่วยเหลือนั้น ส่วนมากเป็นเรื่อง การยกเว้นให้ซึ่งอากรขาเข้า อากรขาออก และภาษีการค้า สำหรับวัตถุดิบ หรือของที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิตแล้ว จะส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งการช่วยเหลือใน ลักษณะนี้มีผลทำให้สินค้าที่ส่งออกมีราคาต่ำ เพราะต้นทุนในการผลิตลดลง เนื่องจากไม่ต้องเสีย ค่าอากรทั้งขาเข้าและขาออก กับวัตถุดิบ หรือของที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิต อีกทั้งยังได้รับ ยกเว้นภาษีการค้า ซึ่งตามปกติถ้าไม่มีการให้การช่วยเหลือตาม พ.ร.บ. นี้ค่าอากรขาเข้า อากรขาออก และภาษีการค้าที่ต้องเสียไปในกรณีนี้จะต้องนำมาคิดรวมเป็นต้นทุนในการผลิตด้วย ดังนั้นการช่วยเหลือ พ.ร.บ. นี้ย่อมถือได้ว่าเป็นการให้การช่วยเหลืออุดหนุนเพื่อการส่งออก (Export Subsidy)

ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ ไปด้วยกันก็คือ สหรัฐฯสามารถอ้างเก็บภาษีคอบโต้ (CVD) กับความช่วยเหลือกรณีนี้ได้หรือไม่ ตามหลักเกณฑ์ของ พ.ร.บ. นี้ ในมาตรา 36 (1)-(4) เป็นมาตรการที่ให้เฉพาะกับกิจการส่งออกเท่านั้น ดังนั้นสหรัฐฯจึงสามารถอ้างเก็บภาษี คอบโต้ (CVD) กับความช่วยเหลือกรณีนี้ได้ เพราะเป็นการช่วยเหลืออุดหนุนที่ให้เฉพาะเจาะจงกับ กิจการส่งออกเท่านั้น ไม่เป็นการช่วยเหลือที่ให้โดยทั่วไป (General Availability)